

DECIZIE  
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva  
Ion Malanciuc  
Mariana Pitic

Grefier

Rodica Nicula

*Cu participarea:*  
reclamantei

Aliona Miron

reprezentantul pârâtei, avocatul

Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei,

c o n s t a t ă :

**Argumentele participanților la proces.**

La 5 februarie 2023, Aliona Miron a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin care a solicitat declararea acțiunii ca fiind admisibilă, admiterea acțiunii, anularea deciziei Comisiei

de evaluare nr. 15 din 11 ianuarie 2023 și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei.

În motivarea acțiunii a invocat că în termenii stabiliți de Consiliul Superior al Magistraturii și-a înaintat candidatura pentru a fi aleasă în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

A comunicat că la 21 iunie 2022, Comisia de evaluare i-a trimis un chestionar privind integritatea etică, pentru a fi completat până la 5 iulie 2022, cerință pe care a respectat-o. Iar, la 8 iulie 2022, Comisia de evaluare a transmis o solicitare de completare și depunere până la 15 iulie 2022 a Declarației de avere și de interese personale pentru ultimii 5 ani, pe care a prezentat-o la 14 iulie 2022.

Ulterior, la 3 august 2022, Comisia de evaluare a transmis reclamantei o solicitare de clarificare a informațiilor, la care a răspuns la 7 august 2022 la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 14 septembrie 2022, Comisia de evaluare a trimis reclamantei a doua rundă de întrebări, ultima a răspuns în termenul solicitat, deși a fost în imposibilitate obiectivă de a furniza toate documentele solicitate.

La 21 octombrie 2022, Comisia de evaluare a trimis reclamantei a treia rundă de întrebări, la care a răspuns în termenul solicitat, la 24 octombrie 2022, iar la 30 noiembrie 2022, a fost audiată public, în fața Comisiei de evaluare și a răspuns la toate întrebările formulate de membrii Comisiei.

Având în vedere faptul că în cadrul audierilor publice, au apărut anumite neclarități cu privire la activitatea într-un cont bancar în Euro a reclamantei, după audieri, a înlăturat neclaritățile apărute, prin prezentarea la o dată ulterioară audierilor a unei explicații scrise a băncii cu privire la activitatea contului, care a confirmat explicațiile sale anterioare.

Prin decizia nr. 15 din 11 ianuarie 2023 privind candidatura Alionei Miron, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia de evaluare a decis, că reclamanta nu corespunde criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară cu privire la primele două subiecte analizate, și anume: capacitatea financiară a unei rude de a-i acorda cu împrumut suma de 10000 euro și neprezentarea actelor ce confirmă cheltuielile suportate de reclamantă pentru construcția casei cu suprafața de 190 m.p., situată în mun. Chișinău.

A relatat că Comisia de evaluare a indicat în calitate de temeuri de nepromovare a evaluării de către reclamantă art.8 alin.(1), (2) lit.c), alin.(4) lit.a),b), alin.(5) lit.b), c),d) și e) din Legea nr.26/2022.

Comisia de evaluare a indicat în calitate de temeuri de nepromovare a evaluării de către reclamantă următoarele circumstanțe: încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau a limitărilor; averea candidatului nu a fost declarată în modul stabilit de legislație; averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani nu corespunde veniturilor declarate.

Reclamanta desconsideră aceste constatări și concluzii ale Comisiei de evaluare, consideră neîntemeiate și bazate pe aprecierea eronată a probatoriului prezentat de reclamantă, dar și cu ignorarea argumentelor prezentate de ultima în cadrul audierii publice din 30 noiembrie 2022.

Referitor la sursa de fonduri pentru un împrumut de 10 000 de euro și declarațiile pentru Autoritatea Națională de Integritate și Comisiei de evaluare cu privire la împrumut”, a indicat că în declarațiile anuale de avere și interese personale depuse pentru anii 2015, 2016 și 2017, a declarat un împrumut în mărime de 10 000 de euro, fără dobândă și data scadenței, contractat în anul 2015 de la Elena Brinișter, ruda soțului reclamantei. Însă, din anul 2018 a declarat un împrumut în mărime de 5 000 euro, fără dobândă și data scadenței, de la Elena Brinișter, ruda soțului reclamantei, pe motiv că pe parcursul anului 2018, în mai multe tranșe, o parte din împrumut a fost rambursat – 5 000 de euro, însă, acest fapt nu a fost documentat. Însă, întru confirmarea acestui fapt, a prezentat Comisiei de evaluare declarația scrisă a Elenei Brinișter.

A învederat că în cadrul ședinței publice, a explicat Comisiei că nu a restituit cei 5 000 de euro, în valoare monetară, deoarece, cumnata sa și soțul acesteia au decis să „ierte” acest împrumut, invocând ajutorul pe care l-au primit, inclusiv, faptul că au locuit în apartamentul deținut în proprietate de familia sa, încă din anul 2016. Însă, deși cumnata sa a refuzat partea rămasă din împrumut, soțul reclamantei a insistat să ramburseze datoria, motiv din care reflectasuma de 5 000 euro drept.

A reiterat că în declarațiile de avere și interese personale, a indicat și declarat cu regularitate și cu respectarea dispozițiilor legale împrumutul acordat de cumnata sa, Elena Brinișter, iar odată ce creditorii au decis să nu mai pretindă la restituirea sumei de 5 000 euro, reclamanta nu era obligată să indice în declarația de avere și interese suma împrumutului în mărime de 10 000 de euro, având în vedere că nu mai deținea obligația de a restitui suma de 5 000 euro.

Totodată, a considerat eronată concluzia Comisiei de evaluare referitoare la pretinsele dubii referitor la sursa banilor de care dispunea Elena Brinișter pentru a-i acorda un împrumut în mărime de 10 000 euro. Or, aceasta a avut capacitatea financiară de a-i acorda cu împrumut suma de 10 000 euro, fiind explicat detaliat faptul, că soțul cumnatei sale a lucrat în calitate de inginer, apoi a muncit în România, în domeniul agriculturii; o perioadă lungă a transportat mașini de peste hotare, le-a reparat și le-a vândut, inclusiv alte bunuri de uz casnic. Însă, Comisia de evaluare nu a depus diligența necesară pentru a verifica aceste afirmații. Deși, soțul cumnatei reclamantei, Valentin Brinișter, doar în perioada 2005 – 2009 a importat în Republica Moldova în jur de 12 automobile, cu ajutorul cărora a desfășurat activitatea de vânzare a produselor la piețele din raion.

Reclamanta a nota că Comisiei de evaluare la stabilirea venitului realizat de familia Brinișter a luat în considerare doar veniturile declarate la Serviciul Fiscal de Stat pentru o perioadă limitată de timp, fiind ignorat cu desăvârșire faptul că soțul cumnatei reclamantei o perioadă de timp a muncit în România, unde a realizat venituri, care nu au fost reflectate în datele prezentate de Serviciului Fiscal de Stat.

În această ordine de idei, a menționat că Comisia de evaluare nu a solicitat Serviciului Vamal informații despre operațiunile de import realizate de soțul cumnatei sale și nu a audiat persoanele care dețin informațiile relevante subiectelor abordate.

A accentuat că cumnata sa și soțul acesteia, au fost în imposibilitate de a solicita instituțiilor eliberarea informațiilor solicitate de Comisia de evaluare, având în vedere starea de sănătate, dar și termenii scurți stabiliți pentru prezentarea răspunsurilor și probelor solicitate.

A considerat că Comisia de evaluare eronat a stabilit că declarației pe propria răspundere a Elenei Brinișternu este suficientă pentru a confirma capacitatea financiară de acordare a împrumutului în mărime de 10 000 de euro. Or, Comisia de evaluare nu a ținut cont de perioada când aceste mijloace au fost acordate cu titlu de împrumut și conduita obișnuită a unor persoane fizice neantrenate în activități și funcții publice. Mai mult, Comisia de evaluare nu a solicitat nici în cadrul rundelor de întrebări și nici ulterior audierilor publice vre-un document sau informație suplimentară, creând impresia că este suficient clarificat acest aspect.

La fel, a menționat că existența relațiilor strânse familiale dau o prezumție puternică de veridicitate a declarației Elenei Brinișter, prezumție care nu a fost răsturnată prin informațiile pe care Comisia de evaluare le-a obținut în privința reclamantei.

În opinia reclamantei, odată ce Comisia de evaluare și-a încălcat obligația de cercetare oficială deplină, a considerat prezentă situația unei investigații insuficiente a faptelor, ceea ce constituie un viciu de procedură.

A informat că ulterior audierilor, a aflat că soțul cumnatei sale, a activat în bază de patentă de întreprinzător, din care a realizat și venituri, utilizate pentru acumularea economiilor. Iar, pe motiv că venitul realizat în baza patentei de întreprinzător nu este o sursă de venit impozabil, familia Brinișter nu a avut obligația și nu a depus declarații la Serviciul Fiscal de Stat.

La fel, a menționat că soții Brinișter au deținut și o Întreprindere Individuală prin intermediul căreia au vândut marfă prin acte de achiziție, care au fost declarate ulterior la Inspectoratul Fiscal.

A relatat că cele menționate mai sus, demonstrează încă o dată superficialitatea constatărilor Comisiei de evaluare în decizia contestată.

Mai mult ca atât, a remarcat că reieșind din cele 3 runde de întrebări, Comisia de evaluare a adresat o singură întrebare în legătură cu sursa mijloacelor bănești a surorii soțului reclamantei la data de 3 august 2022 ora 20:44 și a solicitat răspunsul până la data de 7 august 2022. În aceste condiții, reclamanta ar fi avut efectiv 2 zile lucrătoare, în care să colecteze informații necesare, fiind pusă în imposibilitatea reală de a colecta alte probe pe care Comisia de evaluare le-ar fi considerat pertinente.

A indicat reclamanta că datele din declarația de avere și interese personale sunt absolut legale.

Cu privire la inconsecvența din comunicarea scrisă a candidatei invocată de Comisia de evaluare, reclamanta a subliniat că nu există nici o inconsecvență. Or, Elena Brinișter, nu posedă cunoștințe juridice pentru a se exprima în limbaj juridic, însă a recunoscut că reclamanta i-a restituit suma de 5 000 de euro, fără a specifica modul și moneda în care această sumă a fost restituită.

Suplimentar a menționat că, după recepționarea deciziei Comisiei de evaluare, în cadrul discuțiilor cu cumnata sa, aceasta i-a comunicat, că la data de 13 martie 2013, a vândut mai multe terenuri agricole, cu o suprafață de 4,14 ha, din vânzarea cărora a realizat un venit, ce la fel a fost utilizat drept economii. Însă, despre aceste circumstanțe nu a cunoscut nici la momentul formulării întrebărilor scrise de către Comisia de evaluare, dar nici la audierea publică.

Administrarea unor înscrisuri suplimentare se datorează inclusiv omisiunii Comisiei de evaluare de a solicita de la autoritățile publice informațiile necesare

referitor la patrimoniul familiei Brinișter, chiar dacă, legea acordă Comisiei dreptul, dar și o obligă, să solicite autorităților publice, informații referitor la patrimoniul persoanelor apropiate candidatului.

Cu referire la costurile de construcție a casei de 190 m<sup>2</sup> situată în mun. Chișinău, reclamanta a invocat că afirmația din decizia Comisiei de evaluare referitoare la pretinsa lipsă de dovezi coerente și credibile cu privire la cheltuielile pentru construcție, nu este suficientă pentru a întemeia eventuale dubii serioase. Or, Comisia de evaluare nu a ținut cont de probele prezentate de reclamantă; solicitarea reclamantei de a fi audiată mama acesteia, specificul culturii țării noastre, faptul că lucrările sunt efectuate de către persoane fizice și conduita obișnuită a unor persoane fizice neantrenate în activități și funcții publice și care nu au nici un motiv serios de a păstra ani în șir documente ce confirmă cheltuielile realizate, deoarece nu au nici un motiv să considere că într-un viitor nedeterminat vor trebui să le prezinte autorităților-motiv care se referă la mama reclamantei, care nu a păstrat cecuri/facturi/bonuri care să confirme cheltuielile suportate pentru construcția și reparația casei de locuit.

În acest sens, a reiterat că nu a deținut niciodată înscrisuri pe care putea să le prezinte drept răspuns la întrebările Comisiei de evaluare, or majoritatea lucrărilor de construcție și finisare a casei donate au fost achitate de către mama ei. Iar, Comisia de evaluare a neglijat realitatea legăturilor puternice de rudenie, cât și proveniența legală a banilor investiți (la care comisia nu a avut obiecții).

Comisia nu a dat curs solicitării reclamantei de a audia mama reclamantei, astfel Comisia nu a ținut cont de posibilitatea colectării unor informații suplimentare, ce ar fi elucidat mai multe aspecte.

Mai mult, la audierile publice, a adus la cunoștință Comisiei de evaluare, că soțul său, deține un mic atelier, cu ajutorul căruia, a pregătit și instalat mobilierul din casa de locuit, iar piesele necesare pentru mobilier au fost procurate treptat, din salariu, care pot fi confirmate prin câteva facturi anexate, care au fost găsite întâmplător de către Elena Brinișter, în apartamentul în careau locuit împreună anterior.

Referitor la valoarea casei de locuit și diferența dintre valoarea imobilului deținut în proprietate de mama reclamantei și imobilul deținut în proprietate de ea, a relevat că casa de locuit deținută în proprietate de părinții mei a fost finisată, iar casa de locuit deținută în proprietate de familia reclamantei, nu a fost dată în exploatare; valoarea casei de locuit transmise în proprietate familiei reclamante, a fost determinată conform unui raport de evaluare din anul 2017; lucrările de reparație din casa reclamantei, au fost executate de membrii familiei reclamante, care la moment încă nu sunt finisate; din momentul dobândirii dreptului de proprietate asupra casei de locuit, reclamanta și familia acesteia au executat lucrări de reparație a trei odăi din imobil, leaving și bucătărie, la moment celelalte încăperi nefiind finisate.

A reiterat că la audierile publice, a comunicat că la data dobândirii dreptului de proprietate asupra casei de locuit, aceasta a fost transmisă în varianta albă, iar mama ei i-a transmis și mai multe materiale de construcție, achiziționate anterior.

A invocat că într-un mod subiectiv s-a pus la îndoială cheltuielile suportate de ea pentru executarea lucrărilor de reparație a casei de locuit, fără a analiza extrasele

din conturile bancare prezentate, precum și ignorând creditele contractate de familia sa, pentru executarea lucrărilor de reparație a casei de locuit.

Totodată, potrivit Avizului tehnic nr.17 din 3 februarie 2023, gradul de executare a construcțiilor la data curentă, constituie aproximativ 81%. O mare parte din lucrări au fost executate în perioada 2017-2018, până la momentul transmiterii în proprietate a bunului imobil. Acest aviz tehnic nu a fost prezentat anterior, crezând că sunt suficiente descrierile și pozele prezentate, iar pentru obținerea acestuia era necesar mai mult timp decât cel acordat de Comisia de evaluare, precum și cheltuielile suplimentare semnificative.

De asemenea, în declarația pe venit pentru ultimii 5 ani, reclamanta a indicat o singură achiziție unică mai mare de 25000 lei, or restul cheltuielilor de construcție au fost sau suportate de mama acesteia în intervalul anilor 2017 – 2018, iar începând cu martie 2018 achizițiile au fost mai mici de 25000 lei.

A menționat reclamanta că afirmația Comisiei precum că valoarea bunului în anul 2018 era 921 676 lei, este eronată. Casa a fost evaluată la acest preț în 2017, cu un an înaintea transmiterii în posesie. Din momentul evaluării și până în momentul transmiterii în posesie, mama reclamantei a continuat lucrările de construcție în ambele case, or mama reclamantei a trecut cu traiul în această casă în anul 2018.

Mai mult, mama reclamantei a găsit câteva facturi ce confirmă faptul că în perioada 2017 – 2018 a continuat lucrările în ambele case, precum și un contract ce confirmă instalarea sistemului de căldură, cu datele persoanei care a efectuat lucrările.

A remarcat că la moment a reușit să contacteze două persoane, care au efectuat o mare parte din lucrări, prin declarațiile cărora se confirmă toate argumentele anterioare.

A indicat că la momentul încheierii contractului de donație în 2018, notarul a preluat datele din extrasul de la ASP, iar casa de locuit nu este dată în exploatare până la moment.

A marcat că deși Comisia de evaluare a invocat precum că, reclamanta era obligată să declare cheltuieli mai mari de 25 000 lei, Comisia nu a ținut cont de faptul că o negație nu poate fi demonstrată, or reclamanta nu poate deține probe în privința inexistenței anumitor cheltuieli. Însă, Comisia de evaluare a ignorat să de-a o apreciere și probelor/înscrisurilor prezentate de reclamantă.

Deopotrivă, Comisia de evaluare a ignorat să de-a o apreciere și înscrisurilor prezentate de reclamantă cum ar fi: extrasul din conturile bancare, care confirmă procurarea materialelor de construcție din salariu; pozele din casa de locuit, care confirmă că până la moment imobilul nu este finisat și dat în exploatare; dovada transferării creditului pe contul soțului de către BC „Moldova-Agoindbank” SA; contractul de credit.

A comunicat că imposibilitatea prezentării înscrisurilor, este întemeiată atât pe circumstanțe obiective cât și subiective: timpul insuficient acordat pentru a răspunde la rundele de întrebări; dependența directă de acțiunile și diligența altor persoane; reticența persoanelor de a da declarații; lipsa accesului la date cu caracter personal ale altor persoane; timpul de răspuns a autorităților publice și a instituțiilor financiare deținătoare de informații relevante; întrebările din audieri vizau informație nouă, ce necesita probată și/sau concretizată; anterior audierilor publice nu erau cunoscute anumite fapte; negațiile nu pot fi probate.

Or, făcând referire la cele trei runde de întrebări reclamanta a avut 3 zile efective pentru prima rundă de întrebări, 2 zile efective pentru a doua rundă de întrebări și 2 zile efective pentru a treia rundă de întrebări.

A subliniat că era obligată să furnizeze informații despre rudele apropiate în măsura în care cunoaște despre existența acestora, și în măsura în care această informație îi era furnizată, or reclamanta nu a refuzat să furnizeze informația de care a dispus.

A menționat că deși Comisia de evaluare nu avea acest drept, reclamanta a fost limitată în dreptul de a prezenta probe noi, respectiv de a răspunde la întrebări care, în unele cazuri, anterior nici nu au fost adresate.

A invocat că Comisia de evaluare a decis să dea o apreciere subiectivă unor înscrisuri prezentate de reclamantă, alte nefiind apreciate în niciun mod. Totodată, Comisia a obținut date de la Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, alte autorități însă în decizia emisă nu a făcut trimitere la răspunsuri eliberate de alte autorități publice. Totodată, Comisia de evaluare a omis să formuleze demersuri către Serviciul Vamal, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, pentru a verifica declarațiile reclamantei și ale rudelor acesteia, care au insistat că, Valentin Brinișter a realizat activități de import.

A notat că Comisia de evaluare nu și-a exercitat cu bună credință dreptul discreționar în soluționarea procedurii administrative și emiterea actului administrativ contestat cu încălcarea principiului egalității. Or, din actul administrativ individual defavorabil contestat nu rezultă niciun motiv obiectiv referitor la neîntrunirea criteriilor de integritate de către reclamantă. Iar, într-o altă cauză, care a ridicat mai multe probleme referitor la nedeclararea unor conturi, probleme referitor la modul de declarare a valorii unui automobil și probleme de declarare a unor conturi bancare, Comisia de evaluare a susținut, că aceste omisiuni ale candidatului nu denotă „dubii serioase” privind integritatea financiară și etică a candidatului.

În drept, și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 10, 11, 15, 30, 163, 189, 205, 206, 207, 208, 224, 225 Cod administrativ și Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

La 09 februarie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de Aliona Miron.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că decizia Comisiei de evaluare nr. 15 din 11 ianuarie 2023, este legală și întemeiată, iar Comisia de evaluare și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Lege.

Pârâta este de opinia că sarcina probațiunii trece pe seama candidatului pe parcursul procesului de evaluare. Or, în faza inițială, este în obligația Comisiei de evaluare de a acumula date și informații, însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia de evaluare oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare. Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii.

Pârâta a explicat că procesul de evaluare a integrității, dar și decizia Comisiei de evaluare nr. 15 din 11 ianuarie 2023, nu afectează statutul profesional al

candidatei. Or, efectul juridic al deciziilor Comisiei de evaluare este expres și exhaustiv stabilit de lege la art. 13 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 iar, candidatul poate refuza publicarea acesteia.

A remarcat că decizia Comisiei de evaluare reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară și nu reprezintă, nici nu pretinde să reprezinte, o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

Pârâta a evidențiat că concluzia Comisiei de evaluare din decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei. Iar, instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate.

A invocat că noțiunea de „dubiu serios” nu reprezintă o marjă în stabilirea faptelor de la abstract la concret și pe cale de consecință aplicarea normelor cât mai adecvată la un anumit caz. Astfel, din sensul obișnuit al acestor cuvinte, dubiu serios este înțeles ca o lipsă de încredere cu caracter grav, iar în transpunere la Legea nr. 26 din 10 martie 2022, dubiu serios privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, înseamnă o lipsă de încredere cu caracter grav, adică nesuperficială, în ceea ce privește conformitatea candidatului cu cerințele de integritate.

Contrar alegației reclamantei din acțiune, Comisia de evaluare nu este obligată să emită o decizie favorabilă de promovare a candidatului, or aceasta are o anumită marjă de discreție, pe care a respectat-o corespunzător.

În ceea ce privește argumentele reclamantei aferente sursei de fonduri pentru un împrumut de 10.000 euro și declarațiile pentru Autoritatea Națională de Integritate (ANI) și Comisie cu privire la împrumut, pârâta a atras atenția că Comisia a verificat veniturile oficiale înregistrate a rudei reclamantei și a soțului acesteia, fiind clarificat că pentru cei cinci ani anteriori oferirii împrumutului venitul a fost în medie de 55.850 lei pe an (est. 2.700 euro). Astfel, Comisia de evaluare a considerat în mod rezonabil că dacă ar fi existat careva venituri din activități de transportare și vânzare a unor mijloace de transport, acestea ar fi fost declarate și, respectiv, reflectate în datele Serviciului Fiscal de Stat.

În același context, însăși desfășurarea unei activități, nu în mod obligatoriu poate aduce careva venituri persoanei, din care considerent argumentele reclamantei nu au fost în măsură să înlăture suspiciunile formulate de Comisia de evaluare. Astfel, dubiile serioase apărute cu privire la acest aspect au rămas neînlăturate de către reclamantă.

Contrar celor menționate de către reclamantă, Comisia de evaluare avea motiv să pună la îndoiala declarația persoanei din moment ce aceasta nu corespunde cu datele oficiale privind veniturile obținute de către aceasta.

Totodată, Comisia de evaluare nu a pus la dubiu existența relațiilor strânse familiale și de afecțiune. Iar, la caz dubiile Comisiei au fost generate de inconsecvența declarațiilor reclamantei și a rudei acesteia în privința modalității de stingere a împrumutului.

A considerat pârâta ca fiind eronată poziția reclamantei precum că Comisia de evaluare urma să solicite informații de la multiple autorități în vederea identificării unor eventuale venituri ale unor persoane, or, aceasta a solicitat de la Serviciul



Fiscal de Stat informația cu privire la veniturile persoanelor terțe, pe motiv că această autoritate publică deține informația cu privire la veniturile persoanelor fizice și juridice. Iar, oricare alte informații care, eventual, ar fi putut să fie obținute, ar confirma alte circumstanțe/activități, însă acestea nicidecum nu ar proba că persoana a mai obținut și careva venituri în legătură cu aceste circumstanțe/activități.

În ceea ce privește argumentele reclamantei referitoare la costurile de construcție a casei de 190 m<sup>2</sup> situată în mun. Chișinău, pârâta a indicat că nici aceste alegații nu pot fi în măsură să ducă la promovarea evaluării candidatei. Or, Comisia de evaluare nu trebuia să obțină probe că au existat cheltuieli de construcție a casei de locuit ci doar să constate existența dubiilor serioase, care pot fi generate de anumite neclarități sau chiar de lipsa de informații sau probe.

Per a contrario, în cazul în care Comisia de evaluare ar evalua candidații exclusiv în baza informațiilor acumulate, fără a ține cont de acele informații care lipsesc sau cele care au fost ascunse de candidați, ar dispărea și scopul legii de a institui un filtru de integritate în privința membrilor Consiliului Superior al Magistraturii care ar spori încrederea societății în sistemul judecătoresc.

La caz, dubiile Comisiei au apărut inclusiv ca urmare a confirmării reclamantei că inițial, casa a fost într-o stare „nelocuibilă”, iar după expirarea a doar un an reclamanta s-a mutat pentru a locui în aceasta, ceea ce a ridicat incertitudini față de mărimea cheltuielilor suportate de reclamantă pentru a schimba starea de fapt a casei. În final, aceste incertitudini nu au putut fi combătute de către reclamantă prin probe aduse, ceea ce a și generat existența dubiilor serioase ale Comisiei.

Potrivit Legii nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia nu este obligată să efectueze audierea altor persoane conform cerințelor candidatului. Mai mult că în procesul audierii reclamantei, aceasta nu a solicitat audierea altor persoane, ci doar a menționat despre o atare posibilitate.

Contrar celor invocate de către reclamantă, Comisia de evaluare nu a limitat-o în dreptul său de a prezenta probe noi în cadrul audierilor, deoarece reclamanta nici nu a prezentat careva probe în cadrul audierilor pe care Comisia ar fi refuzat să le accepte, chiar și după audieri - reclamanta a fost în drept să prezinte probe noi și a și prezentat astfel de probe.

Totodată, cu privire la întrebările adresate în cadrul audierilor în privința cărora reclamanta a indicat că în unele cazuri anterior nici nu au fost adresate, a accentuat că Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu stabilește că în cadrul audierilor pot fi acordate doar întrebări care au mai fost adresate anterior. Dimpotrivă, audierea candidaților are loc tocmai pentru a clarifica chestiunile abordate anterior, inclusiv prin adresarea unor întrebări care anterior nu au fost acordate.

Atât în cadrul audierii, cât și în contestația sa, reclamanta a recunoscut că a admis o greșeală în formular atunci când a schimbat „suma inițială” a împrumutului de la 10.000 euro la 5.000 euro, însă a explicat că a indicat suma restantă a împrumutului, fapt care nu denotă rea-credință. În același timp, reclamanta a indicat că creditorul a refuzat să mai pretindă la restituirea din jumătate din împrumut și nu mai era obligată să mai indice în declarația de avere și interese valoarea totală a împrumutului de 10 000 euro. Așadar, reclamanta deja nu mai consideră că a admis o greșeală în procesul de completare a declarației de avere și interese personale.

Reclamanta a anexat la contestația sa mai multe acte, însă nu a explicat de ce nu a prezentat aceste acte anterior, or este cert că aceasta a avut posibilitatea încă în

procesul de evaluare: să caute și să găsească facturile și contractele aferente cheltuielilor de reparație a casei; să obțină avizul tehnic ce confirmă stadiul de finalizare a casei; să obțină declarații de la muncitorii care au efectuat lucrările de reparație la casă; și să ceară și să obțină informația din Registrul bunurilor imobile privind vânzarea unor terenuri agricole. La fel, reclamanta avea posibilitatea să solicite de la Comisia de evaluare un termen suplimentar pentru prezentarea lor, fapt care însă nu s-a făcut.

Suplimentar, a notat că deși reclamanta pretinde la lipsa unui termen suficient pentru a răspunde la întrebările Comisiei și de a furniza documente, aceasta nu a înaintat careva obiecții în acest sens la momentul când a transmis răspunsurile sale către Comisia de evaluare.

În ședința de judecată, reclamanta Aliona Miron a susținut cererea de contestare împotriva deciziei nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

Reprezentantul Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Valeriu Cernei a susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

### **Apreciere instanței.**

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

### **Termenul de examinare a acțiunii.**

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, nr. 29 din 29 martie 2022, modificată prin dispoziția nr. 35 din 14 aprilie 2022, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost instituit complet de judecată special format din: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova – judecători, Dumitru Mardari – judecător supleant.

La caz, urmează de reținut că cererea de contestare depusă de Aliona Miron a fost înregistrată la Curtea Supremă de Justiție în data de 6 februarie 2023.

Potrivit fișei de repartizare a cererii, prezenta cauză a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor la 6 februarie 2023 judecătorului –raportor Ala Cobăneanu.

Prin încheierea din 06 februarie 2023 a judecătorului-raportor Ala Cobăneanu, membru al completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție pentru examinarea contestațiilor candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost primită spre examinare, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestate depusă

de Aliona Miron împotriva Comisiei de evaluare, fiind convocați participanții la proces în ședința de judecată stabilită pentru data de 13 februarie 2023, ora 10:00, sala nr. 4 în incinta Curții Supreme de Justiție, situată pe adresa str. Petru Rareș nr. 18, mun. Chișinău (vol. I, f.d. 118-120).

La 09 februarie 2023, în interiorul termenului stabilit de către instanță, Comisia de evaluare a prezentat referință la cererea de contestare depusă de Aliona Miron cu privire la anularea deciziei nr.15 din 11 ianuarie 2023 (vol. I, f.d. 123-141).

În legătură cu faptul că judecătorul Vladimir Timofti, membru al completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, s-a aflat în deplasare de serviciu și a fost în imposibilitate de a participa la 13 februarie 2023, la examinarea cererii de contestare depusă de Aliona Miron, examinarea cauzei s-a amânat pentru 16 februarie 2023.

La 16 februarie 2023 judecătorul Ala Cobăneanu a declarat abținere de la examinarea cererii de contestare depuse de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei nr.15 din 11 ianuarie 2023 și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei Aliona Miron. S-a anunțat întrerupere a ședinței de judecată până la data de 02 martie 2023.

Prin Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr. 23/2 și nr. 27/2 din 14 februarie 2023, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a acceptat cererile de demisie din funcție a judecătorilor Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova de la Curtea Supremă de Justiție, fiind eliberați din funcție din data de 01 martie 2023.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.33 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispozițiilor nr.29 din 29 martie 2022 și nr.35 din 14 aprilie 2022” s-a schimbat componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 29 din 29 martie 2022 „Cu privire la instituirea completului de judecată special”, modificată prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 35 din 14 aprilie 2022 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecători- Dumitru Mardari, Mariana Pitic, membru supleant – Galina Stratulat.

În legătură cu faptul că judecători Mariana Pitic și Galina Stratulat se aflau în concediul medical pe o perioadă mai mare de 10 zile, prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 33 din 02 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecător; Tamara Chișca-Doneva și Dumitru Mardari – judecători, Ion Guzun – judecător supleant.

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului din 02 martie 2023, ora 10.20, prezenta cauză a fost repartizată judecătorului-raportor Dumitru Mardari, care face parte din componența completului de judecată special, după cum urmează:

Vladimir Timofti – președinte și Tamara Chișca-Doneva – judecător (vol. I, f.d. 173).

În cadrul ședinței de judecată din data de 02 martie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, în conformitate cu art. 213 din Codul de procedură civilă, cercetate probele, în conformitate cu art. 224 din Codul de procedură civilă și ascultate pledoariilor, în conformitate cu art. 233 din Codul de procedură civilă.

Totodată, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, s-a stabilit că deliberarea și emiterea deciziei va avea loc la 24 martie 2023, prin plasarea acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.103/4 din 16 martie 2023 a fost modificată hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 68/3 din 23 februarie 2023, fiind modificată data eliberării judecătorului Dumitru Mardari din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție, din data de 18 aprilie 2023 în data de 20 martie 2023, și astfel pentru a fi respectat termenul restrâns prevăzut de lege pentru examinarea contestațiilor a apărut necesitatea schimbării membrului completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează Vladimir Timofti – președinte, judecători- Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic, în rest s-a menținut prevederile Dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr.33 din 02 martie 2023”.

Ca rezultat al repartizării repetate a dosarelor, la data de 21 martie 2023, cauza de contencios administrativ, la cererea de contestare depusă de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, a fost repartizată repetat prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului-raportor Ion Guzun.

La 21 martie 2023, judecătorul Ion Guzun a înaintat declarație de abținere de la examinarea prezentei cauze, din motivul existenței unor împrejurări care ar pune la îndoială obiectivitatea și imparțialitatea sa ca judecător în situația participării la examinarea prezentei cauze.

Prin încheierea din 22 martie 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a admis declarația de abținere de la judecată, a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Ion Guzun.

Ca rezultat al repartizării repetate a dosarelor, la data de 24 martie 2023, cauza de contencios administrativ, la cererea de contestare depusă de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, a fost repartizată repetat prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului-raportor Mariana Pitic.

Prin încheierea din 24 martie 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a reluat examinarea cauzei și s-a fixat ședința de judecată pentru data de 30 martie 2023.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.46 din 28 martie 2023, Aliona Miron, în legătură cu faptul că prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 66/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Vladimir Timofti, fiind dispusă eliberarea acestuia din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 27 martie 2023, a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecători- Mariana Pitic Maria Ghervas – judecător, în rest, s-au menținut prevederile Dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr. 34 din 02 martie 2023”.

Astfel, ședința de judecată din 30 martie 2023 a fost amânată pentru o dată nedeterminată având în vedere că candidata Aliona Miron prin dispoziția nr.46 din 28 martie 2023 a format completele de judecată pe litigiul dat.

Subsecvent, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

Completul de judecată, reținând prevederile legale citate supra și faptul că în perioada martie-aprilie 2023 majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, atestă imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care la moment nu este deliberativ.

Totuși, prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (8) din Legea 65/2023, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr.120/6 din 10 aprilie 2023 a anunțat concursul pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar a 7 judecători din instanțele naționale, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

La 10 aprilie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus cerere de recuzare împotriva judecătorului Mariana Pitic.

Prin dispoziția nr. 69 din 04 mai 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 29 din 29 martie 2022” a fost desemnat în calitate de membrul supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, judecătorul Ion Malanciuc.

Cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic a fost repartizată în mod automat-electronic, prin intermediul PIGD, la 15 mai 2023 și a fost examinată în ședința de judecată din 23 mai 2023, ora 14.40, fiind amânată deliberarea și pronunțarea pe marginea cererii de recuzare pentru data de 25 mai 2023 (vol. I, f.d. 247, 251-253).

Prin încheierea din 25 mai 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a respins ca neîntemeiată cererea depusă de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind recuzarea judecătorului Mariana Pitic, de la examinarea cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de contestare depusă de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei (vol. I, f.d. 254-258).

Ședința de judecată a fost numită pentru 16 iunie 2023, ora 10.00.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 16 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, au fost ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022 a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

### **Aplicabilitatea Codului administrativ.**

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are

competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr.26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art.art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art.art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art.art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a Deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a Deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.



În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, art. 10, art. 203 lit. a) și art. 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

De asemenea, completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, se reține că nu s-a pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publice, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin Decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisiei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială

potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stingeraporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, Decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată specială relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp

iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

### **Admisibilitatea acțiunii.**

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamanta Aliona Miron revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr.15 din 11 ianuarie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi aleasă în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare

judecătorească (art. 23<sup>1</sup> din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995), dreptul la demnitatea și reputația profesională a judecătorului, dreptul fundamental la independență și inamovibilitate a judecătorului (art. 16 din Constituția Republicii Moldova), dar și dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatei Aliona Miron.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 15 din 11 ianuarie 2023 a fost notificată reclamantei Aliona Miron în mod electronic.

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Aliona Miron este admisibilă, întrucât reclamanta s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, fiind depusă la 05 februarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate, dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de temei legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

**Referitor la fondul cauzei completul reține următoarea stare de fapt și de drept.**

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și

garanțării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidata Aliona Miron.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Completul de judecată special constată că, prin decizia nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron, la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că candidata nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, ea nu promovează evaluarea.

Completul de judecată special menționează că în decizia nr.15 din 11 ianuarie 2023, la Capitolul III „Evaluarea candidatei”, Comisia de evaluare a indicat că Aliona Miron, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, nu corespunde criteriilor de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară cu privire la două aspecte și anume:

1. capacitatea financiară a unei rude de a-i acorda cu împrumut suma de 10 000 de euro;
2. neprezentarea actelor ce confirmă cheltuielile suportate de reclamantă pentru construcția casei cu suprafața de 190 m.p, situată în mun.Chișinău;

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, Completul de judecată special reține că cererea de chemare în judecată depusă de Aliona Miron, este întemeiată din considerentele ce urmează.

Cu referire la circumstanța ce ține de sursa de fonduri pentru un împrumut de 10 000 de euro și declarațiile pentru Autoritatea Națională de Integritate și Comisiei cu privire la împrumut, completul de judecată special reține următoarele.

Comisia a verificat dacă candidatul a respectat regimul juridic de declarare a averii și intereselor personale și a verificat sursele de venit și metodele de dobândire a bunurilor de către candidat, membrii familiei și persoanelor apropiate ale candidatului. Comisia de evaluare a indicat că dubiile sale au apărut ca urmare a faptului inconsecvenței în declararea de către candidată a valorii împrumutului în declarațiile sale anuale, ca fiind de 10.000 de euro, în perioada anilor 2015-2017 și 5.000 de euro, în perioada anilor 2018-2021, astfel având în vedere circumstanțele expuse, Comisia a concluzionat că au apărut dubii serioase conform art.13 alin.(5) din Legea nr.26/2002 cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de



integritate financiară și etică reglementate de art. 8 alin.(2) lit.c), (4) lit.a) și b), (5) lit.b),c),d) și e) din Legea nr.26/2023.

Completul de judecată special reiterează că, conform art. 8 alin.(2) lit.c) din Legea nr.26/2002 se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Iar, conform art. 8 alin. (4) din Legea nr.26/2023 se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă: a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație; b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Totodată, art. 8 alin (5) din Legea nr.26/2023 prevede că pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică: b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale; c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri; d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin.(2); e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă.

Astfel, completul de judecată special precizează că în declarațiile anuale de avere și interese personale depuse la Autoritatea Națională de Integritate pentru anii 2015, 2016 și 2017, reclamanta Aliona Miron a declarat un împrumut în mărime de 10 000 de euro, fără dobândă și data scadenței, contractat în anul 2015 de la Elena Brinișter, ruda soțului reclamantei. În declarația anuală pentru anul 2018 și în declarațiile ulterioare, reclamanta a declarat un împrumut în mărime de 5 000 de euro, fără dobândă și data scadenței, de la Elena Brinișter, ruda soțului reclamantei.

În cadrul ședinței publice, reclamanta Aliona Miron a explicat Comisiei că nu a restituit suma de 5 000 de euro, în valoare monetară, deoarece cumnata sa și soțul acesteia au refuzat să accepte restituirea împrumutului, invocând ajutorul pe care l-au primit, inclusiv, faptul că au locuit în apartamentul deținut în proprietate de familia reclamantei, încă din anul 2016. Însă, deși cumnata sa a refuzat să accepte rambursarea din partea rămasă din împrumut, soțul reclamantei a insistat să ramburseze datoria, motiv din care a fost reflectată în declarația de avere și interese anuale suma de 5 000 de euro.

Completul de judecată special admite drept convingător și legal argumentul reclamantei precum că ultima nu era obligată să indice în declarația de avere și interese suma împrumutului în mărime de 10 000 de euro, având în vedere că nu mai deținea obligația de a restitui suma de 5 000 de euro, aceasta fiind o modalitate de stingere a obligației prin compensare sau similară. Mai mult, această situație juridică nu necesită o instrumentare formalizată între reclamantă și Elena Brinișter, ea fiind conformă cu principiile care guvernează raporturile juridice civile, cum ar fi libertatea contractuală, buna-credință și bunele moravuri.

Completul de judecată special precizează că drept raționament al deciziei Comisiei de evaluare îl constituie primul aspect și anume inconsecvența în declararea de către candidata Aliona Miron a valorii împrumutului în declarațiile

sale anuale, ca fiind de 10.000 de euro, în perioada 2015-2017 și 5.000 de euro, în perioada 2018-2021.

Or, conform art.4 alin.(1) lit.e) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare conform redacției la data adoptării, subiecții prevăzuți la art.3 alin.(1) declară că datoriile personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanție emise în beneficiul unor terți, împrumut și/sau credit, dacă valoarea depășește valoarea a 10 salarii medii pe economie.

Așadar, completul de judecată special concluzionează că din argumentele reclamantei, prezentate în fața instanței de judecată, se constată că odată cu lipsa obligației reclamantei Aliona Miron de a restitui suma de 5 000 de euro, situație intervenită în anul 2018, ultima nu era obligată să mai indice în declarația de avere și interese personale valoarea totală a împrumutului în sumă de 10 000 de euro, deoarece începând cu anul 2018, reclamanta nu mai deținea obligația de a restitui suma de 5000 de euro.

În ce privește cel de al doilea argument al Comisiei și anume sursa banilor de care dispunea ruda candidatei pentru a-i împrumuta suma de 10 000 de euro, din motiv că venitul oficial înregistrat al rudei și al soțului acesteia, pentru cei cinci ani anteriori oferirii împrumutului a fost în medie de 55.850 de lei pe an, au ridicat dubii cu privire la capacitatea rudei candidatului de a acumula economii în valoare de 10.000 de euro, la numai trei ani după ce ruda a finalizat rambursarea ratelor pentru un credit de 7.500 de lei contract pentru perioada anului 2011- 2012, completul de judecată special remarcă următoarele.

Reclamanta Aliona Miron după cum a explicat în cadrul comunicării scrise, în cadrul audierii publice, dar și în cadrul ședinței de judecată, Elena Brinișter a avut capacitatea financiară de a-i acorda cu împrumut suma de 10 000 de euro, fiind explicat detaliat faptul, că soțul cumnatei acesteia a lucrat ca inginer, apoi a muncit în România, în domeniul agriculturii; o perioadă lungă a transportat mașini de peste hotare, le-a reparat și le-a vândut, inclusiv marfă (tehnică, frigidere, mașini de spălat).

Mai mult, Comisia de evaluare nu a dobândit informații care să combată existența relațiilor strânse familiale și de afecțiune între familia Elenei Brinișter și reclamantă. Nici bănuielele privind sursa veniturilor pentru acordarea împrumutului nu au constituit obiect al rundelor de întrebări, inclusiv și împrumutul de 7 500 de lei.

Completul de judecată reține că potrivit deciziei, Comisia a argumentat, „Mai mult, conform actelor bancare, în 2011 și 2012 ruda candidatei achita rate la un credit de 7.500 lei, contractat de la o bancă din Moldova în 2011. Acest fapt ridică dubii cu privire la capacitatea rudei candidatului de a acumula economii în valoare de 10.000 euro, la numai trei ani după ce ruda a finalizat rambursarea ratelor pentru un credit de doar 7.500 lei”.

În atare situație, completul de judecată special reține că, potrivit contractului de vânzare-cumpărare (f.d.19-22, vol.II) rudele reclamantei au înstrăinat în anul 2018 casa de locuit din orașul Drochia, pentru suma de 267 000 de lei (circa 13 000 euro). Potrivit contractului de depozit din 23.04.2018, confirmat prin Ordinul de încasare a numerarului nr. 65313 din 23.04.2018 (f.d.23, vol.II), rudele reclamantei au depus la BC „MAIB” S.A. cu titlu de depozit, economii în sumă de 28 000 de

euro (ce constituie mai mult decât dublul valorii bunului imobil vândut). Ulterior, după expirarea depozitului, potrivit contractului de depozit din 24.05.2018, (f.d.25, vol.II) rudele reclamantei au prelungit depozitul în aceleași condiții contractuale. La expirare, în data de 23.12.2019 au încheiat un nou contract de depozit, de această dată cu o valoare mai mică, de circa 9000 de euro, pentru o perioadă de 3 ani (23.12.2019 - 22.12.2022, f.d.24, vol.II).

În această ordine de idei, completul de judecată special menționează că sunt neîntemeiate concluziile Comisiei potrivit cărora rudele nu puteau acorda împrumutul de 10 000 de euro, odată ce au avut un împrumut de 7 500 de lei cu trei ani până la acordarea acestuia. Or, este evident că, soții Brinișter deși dispuneau de surse financiare proprii suficiente au ales acest mod financiar și continuă să achiziționeze și în prezent bunuri în credit, conform contractelor de credit prezentate de reclamantă (f.d.27-50, vol.II).

Conform art. 6 lit. d), e) și f) din Legea nr. 26/2022, întru exercitarea funcțiilor sale, Comisia de evaluare are următoarele competențe: d) are acces la orice sisteme informaționale care conțin date relevante pentru realizarea mandatului său, și anume pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, inclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect); e) audiază candidatul și alte persoane ce dețin informații relevante despre integritatea candidatului; f) solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Prin urmare, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare în privința reclamantei și a rudelor acesteia, inclusiv și aprecierea datelor și actelor prezentate de aceasta în cursul evaluării.

Completul de judecată special subliniază că, în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (1) – (2) din Codul administrativ, Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, pînă la proba contrarie.

Totodată, art. 85 alin. (2) – (3) din Codul administrativ prevede că, În cadrul investigării stării de fapt participanții la procedura administrativă sînt obligați să colaboreze cu autoritatea publică și să indice asupra probelor și faptelor care le sînt cunoscute, să prezinte documentele pe care le dețin. Autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților. Pentru aceasta, autoritatea publică stabilește scopul investigațiilor necesare și felul acestora. (4) Investigațiile nu sînt necesare: a) atunci cînd faptele sînt probate fondat de către participanți și nu sînt înaintate obiecții; b) atunci cînd faptele rezultă din studii, cercetări, statistici publice, cu condiția ca aceste surse să fie indicate și accesibile opiniei publice; c) în cazul unor proceduri cu caracter de urgență, întemeiate pe interesul public, dacă faptele au fost stabilite și în mod evident nu sînt contestabile.

În contextul circumstanțelor de fapt și de drept descrise supra, imposibilitatea prezentării înscrisurilor de către reclamantă, a fost întemeiată atât pe circumstanțe obiective cât și subiective: timpul insuficient acordat pentru a răspunde la rundele de

întrebări; dependența directă de acțiunile și diligența altor persoane (care se prezumă că dețin informația și/sau înscrisurile); reticența persoanelor (implicate în activitatea de construcție) de a da declarații; lipsa accesului la date cu caracter personal ale altor persoane; timpul de răspuns a autorităților publice și a instituțiilor financiare deținătoare de informații relevante; întrebările din audieri vizau informație nouă, ce necesita probată și/sau concretizată; anterior audierilor publice nu erau cunoscute anumite fapte; negațiile nu pot fi probate.

Cu referire la timpul insuficient acordat pentru a răspunde la unele întrebări, Completul de judecată special menționează că din materialele dosarului reiese că în cadrul comunicării, Comisia expedia reclamantei rundele de întrebări precum și instrucțiunile de răspuns la acestea, prin intermediul poștei electronice.

La data de 21 iunie 2022 ora 19:31, Comisia a expediat reclamantei „Chestionar privind integritatea și etica”, completarea căruia, potrivit Comisiei era voluntară. Totuși Comisia a acordat timp până pe 5 iulie 2022 (14 zile calendaristice) pentru completarea chestionarului (f.d.22-28).

La data de 8 iulie 2022 ora 13:33, Comisia a expediat reclamantei spre completare, „Declarația de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani”. În vederea completării formularului, Comisia a acordat termen până pe 15 iulie 2022 (7 zile calendaristice), or de altfel, termenul legal potrivit art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 (f.d.29-50).

La data de 3 august 2022 ora 20:44, Comisia a expediat reclamantei spre completare, prima rundă de întrebări, oferind astfel reclamantei timp până la 07 august 2022 (4 zile calendaristice) pentru a răspunde la întrebările formulate (f.d.51-56).

La data de 14 septembrie 2022 ora 20:22, Comisia a expediat reclamantei spre completare, a doua rundă de întrebări, oferind astfel reclamantei timp până la 17 septembrie 2022 (3 zile calendaristice) pentru a răspunde la întrebările formulate (f.d.57-70).

La data de 21 octombrie 2022 ora 19:47, Comisia a expediat reclamantei spre completare, a treia rundă de întrebări, oferind astfel reclamantei timp până la 24 octombrie 2022 (3 zile calendaristice) pentru a răspunde la întrebările formulate (f.d.71-77).

Făcând referire la cele trei runde de întrebări din data de 3 august 2022, 14 septembrie 2022 și 21 octombrie 2022 reclamanta a avut 3 zile efective pentru prima rundă de întrebări (având în vedere faptul că întrebările au fost expediate la orele 20:44) pentru a răspunde la 21 de întrebări ale comisiei; 2 zile efective pentru a doua rundă de întrebări (având în vedere faptul că întrebările au fost expediate la orele 20:22) pentru a răspunde la 52 de întrebări ale comisiei; 2 zile efective pentru a treia rundă de întrebări (având în vedere faptul că întrebările au fost expediate la orele 19:47) pentru a răspunde la 22 de întrebări ale comisiei.

În acest context, completul de judecată special menționează că și în cadrul răspunsurilor acordate de către reclamantă se invocă insuficiența timpului acordat pentru prezentarea informației, astfel reclamanta nu a reușit să obțină în termen redus informațiile solicitate (f.d.68-69, 76, vol. I).

Prin urmare, se constată că reclamanta era în imposibilitate efectivă de a colecta toată informația necesară pentru a răspunde la întrebările Comisiei în termeni atât de restrânși.

Mai mult, completul de judecată special apreciază că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” a Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special reține cu titlu de exemplu că, Comisia de evaluare nu a solicitat Serviciului Vamal informații despre operațiunile de import realizate de soțul cumnatei reclamantei și nu a audiat persoanele care dețin informațiile relevante subiectelor abordate, or, reclamanta a fost în imposibilitate de a obține aceste date.

Cu privire la inconsecvența din comunicarea scrisă a candidatei invocată de Comisia de evaluare, Completul de judecată special menționează că Elena Brinișter, nu posedă cunoștințe juridice pentru a se exprima în limbaj juridic, însă a recunoscut că reclamanta i-a restituit suma de 5 000 de euro, fără a specifica modul și moneda în care această sumă a fost restituită.

Administrarea unor înscrisuri suplimentare se datorează inclusiv omisiunii Comisiei de evaluare de a solicita de la autoritățile publice informațiile necesare referitor la patrimoniul familiei Brinișter, chiar dacă, legea acordă Comisiei dreptul, dar și o obligă, să solicite autorităților publice, informații referitor la patrimoniul persoanelor apropiate candidatului.

Cu referire la faptul că anterior audierilor publice nu erau cunoscute unele circumstanțe, completul de judecată special relatează că la caz, reclamanta Aliona Miron după recepționarea deciziei Comisiei de evaluare, a stabilit că capacitatea financiară a cumnatei sale a fost pusă la dubiu, motiv din care a prezentat în cadrul ședinței de judecată înscrisuri care nu le deținea la momentul audierilor publice, deoarece la momentul formulării întrebărilor scrise de către Comisia de evaluare nu a fost întrebată și nu i-au fost solicitate acte.

Astfel, a fost prezentat certificat de moștenitor legal care atestă că în anul 2004 Valentin Brinișter a dobândit cu titlu de moștenire, terenuri agricole cu o suprafață totală de 4 hectare, pe care le-a transmis în arendă până la momentul înstrăinării. Acest fapt este demonstrat prin contractul de arendă a terenurilor agricole nr.192 încheiat în perioada 2007-2011 (f.d.10-22, vol.II). Astfel, până la înstrăinarea terenurilor agricole în anul 2013, familia Branișter înregistra venituri din arenda terenurilor.

Administrarea unor înscrisuri suplimentare, se datorează inclusiv și omisiunii Comisiei de evaluare de a solicita de la autoritățile publice informațiile necesare referitor la patrimoniul familiei Brinișter, chiar dacă, legea acordă Comisiei dreptul, dar și o obligă, să solicite autorităților publice, informații referitor la patrimoniul persoanelor apropiate candidatului.

La caz, completul de judecată special conchide că Comisia nu a verificat toate circumstanțele de fapt și nu dat o apreciere corectă surselor de venit, astfel, încălcarea de către Comisia de evaluare a obligației legale de cercetare din oficiu a dus la o decizie eronată, atât în ce privește aspectele de procedură, cât și de drept substanțial.

Astfel, completul de judecată special constată că faptele reținute înlătură efectiv orice dubiu serios în privința sursei și altor aspecte a împrumutului de 10 000 de euro, și modul de stingere a acestei obligații, inclusiv declararea sumei respective în declarațiile de venituri și interese anuale. Mai mult, completul de judecată special

notează că, circumstanțele stabilite denotă că, averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație și că averea dobândită de către candidată în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Cu titlu subsecvent, completul de judecată special observă că, capitolului III, pct. 1) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 15 din 11 ianuarie 2023 nu conține o motivare detaliată, din care să rezulte cum acțiunile candidatei, Aliona Miron au fost încadrate de către Comisia de evaluare în criteriul de „necorespondere a criteriului de integritate financiară” și de încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.”.

Completul de judecată special subliniază că, Comisia de evaluare a imputat candidatei, Aliona Miron încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale ca consecință de necorespondere a acesteia criteriului de integritate financiară. Astfel, în condițiile în care este neîntemeiată concluzia Comisiei de evaluare referitor la necorespondere a candidatei criteriului de integritate financiară, pe cale de consecință este nejustificată și concluzia de încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, dat fiind raportul de cauzalitate dintre aceste două criterii.

Astfel, completul de judecată special conchide că, Comisia de evaluare nu a respectat aspectul de legalitate procedurală și substanțială, în special, al corectitudinii cercetării multiaspectuale din oficiu a stării de fapt, al motivării soluției sale, iar aceste circumstanțe constituie temei de dispunere a reluării procedurii de evaluare a candidatei, Aliona Miron deoarece aceasta ar avea dreptul la o decizie de promovare a evaluării.

Completul de judecată special subliniază cu valoare de principiu jurisprudențială că, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul și subiectivismul din partea autorității publice pârâte. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu. Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatei, și acesta este un principiu înrădăcinat în idea statului de drept.

Completul de judecată special reține că, reclamanta a prezentat argumente suficiente că, faptele s-au produs în felul enunțat de către candidata la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, iar Comisia nejustificat nu a reținut aceste argumente ca fiind relevante.

Cu privire la argumentele Comisiei de evaluare la capitolul costurile de construcție a casei de 190 m.p situată în mun.Chișinău, și anume s-au indicat următoarele: nici candidata, și nici mama sa nu au furnizat nicio informație privind suma cheltuielilor sau vreun act confirmativ privind costurile suportate de mama candidatei pentru construcția celor două case. Nu au existat detalii sau documente

despre valoarea costurilor de construcție suportate înainte și după ce casa a fost transmisă candidatei.

Astfel, având în vedere circumstanțele expuse, Comisia a concluzionat că au apărut dubii serioase conform art.13 alin.(5) din Legea nr.26/2002 cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară prevăzute de art. 8 alin. (4) lit.b), (5) lit. c) și d) din Legea nr.26/2002.

Completul de judecată special conchide că Comisia de evaluare nu a ținut cont de probele prezentate de reclamantă; solicitarea reclamantei de a fi audiată mama acesteia în legătură cu întrebările survenite; specificul culturii Republicii Moldova, care atestă că cetățenii nu păstrează bonuri, cecuri, chitanțe, pentru cheltuielile suportate; faptul că lucrările sunt efectuate de către persoane fizice, pe care, în încercarea de a le contacta, a stabilit că sunt plecate peste hotare, sau refuză să contribuie la administrarea probelor vizate; conduita obișnuită a unor persoane fizice neantrenate în activități și funcții publice și care nu au nici un motiv serios de a păstra ani în șir documente ce confirmă cheltuielile realizate, deoarece nu au nici un motiv să considere că într-un viitor nedeterminat vor trebui să le prezinte autorităților motiv care se referă la mama reclamantei, care nu a păstrat cecuri/facturi/bonuri care să confirme cheltuielile suportate pentru construcția și reparația caselor de locuit.

De asemenea, completul de judecată special apreciază că deși reclamanta nu a prezentat probe detaliate cu privire la fiecare lucrare în parte, aceasta a prezentat documente, informații, declarații, până și poze din diferite perioade de timp care arată evoluția construcției și din care reiese volumul lucrărilor efectuate și veridicitatea descrierilor în răspunsurile acordate. Mai mult ca atât, Comisia nu a dat curs solicitării reclamantei chiar în cadrul ședinței publice de a fi audiată mama ultimei.

În sensul enunțat, completul de judecată special subliniază că, art. 85 alin. (2) din Codul administrativ prevede că, în cadrul investigării stării de fapt participanții la procedura administrativă sînt obligați să colaboreze cu autoritatea publică și să indice asupra probelor și faptelor care le sînt cunoscute, să prezinte documentele pe care le dețin.

Cu privire la valoarea casei de locuit și diferența dintre valoarea imobilului deținut în proprietate de mama reclamantei și imobilul deținut în proprietate de reclamanta Aliona Miron, Completul de judecată special notează că, casa de locuit deținută în proprietate de familia reclamantei, nu a fost dată în exploatare, valoarea casei de locuit transmise în proprietate familiei reclamante, a fost determinată conform unui raport de evaluare din anul 2017, pe când valoarea casei de locuit deținută de părinții reclamantei, a fost stabilită de organul cadastral la momentul înregistrării procesului-verbal de recepție finală a casei de locuit în anul 2022.

Aceste circumstanțe urmau a fi reținute de către Comisia de evaluare, precum și lucrările de reparație din casa reclamantei, care au fost executate de membrii familiei reclamantei și din momentul dobândirii dreptului de proprietate asupra casei de locuit, reclamanta și familia acesteia au executat lucrări de reparație, la momentul evaluării încăperi nefiind finisate.

Comisia de evaluare a susținut că, lipsesc dovezi coerente și credibile cu privire la cheltuielile de construcție a casei de locuit, însă, completul de judecată special menționează că această concluzie poartă un caracter declarativ nefiind

confirmat prin careva probatoriu, cu atât mai mult, că aceasta este în contradicție cu înscrisurile și declarațiile reclamantei. Conform art. 87 alin. (1) din Codul administrativ, autoritatea publică se conduce de probele pe care le consideră necesare, conform dreptului discreționar, pentru investigarea stării de fapt. În special ea poate: a) să solicite informații de tot felul; b) să audieze participanți, martori și experți/specialiști sau să solicite declarații scrise din partea acestora; c) să solicite acte și dosare; d) prin sesizarea directă a lucrurilor, să își creeze propria impresie despre un caz sau despre situația de la fața locului (cercetarea probei la fața locului).

În cadrul audierilor publice, reclamanta a comunicat Comisiei că la data dobândirii dreptului de proprietate asupra casei de locuit (anul 2018), casa a fost transmisă în varianta albă, iar mama reclamantei i-a transmis și mai multe materiale de construcție, achiziționate de aceasta anterior, pe când Comisia a pus reper prețul casei din anul 2017 cu cel din anul 2022.

Se evidențiază că Comisia nu a pus la dubiu capacitatea financiară a părinților reclamantei de a acorda ajutorul financiar necesar pentru finanțarea construcției reclamantei.

În acest sens, Completul de judecată accentuează că de fapt, în anul 2018 între reclamantă și mama acesteia a fost încheiat un contract de întreținere pe viață, necesitatea încheierii contractului de întreținere pe viață, nu este una fictivă, tatăl reclamantei fiind declarat persoană incapabilă, prin urmare nu este o donație, iar Comisia a neglijat realitatea legăturilor puternice de rudenie, afecțiune și susținere reciprocă.

Reclamanta Aliona Miron a explicat atât în cadrul audierilor publice, cât și în cadrul ședinței de judecată că, la data dobândirii dreptului de proprietate asupra casei de locuit (anul 2018) casa a fost transmisă în variantă albă, mama acesteia i-a transmis și materiale de construcție, achiziționate de aceasta anterior deținând unele facturi după cum urmează.

Potrivit facturilor fiscale eliberate de SC „Simplex-CO” SRL nr.1511 din 22 august 2016 în sumă de 62 055 lei; seria. AAA nr. 8439597 din 22 martie 2017 în sumă de 4721 lei; seria. AAA nr. 8439989 din 27 aprilie 2017 în sumă de 2284 lei; seria. AAA nr. 8439879 din 11 aprilie 2017 în sumă de 6281 lei; CEC nr.9196 din 26 mai 2017 în sumă de 2970 lei; factura nr.11646 din 02 mai 2017 în sumă de 1267 lei; factura eliberată de SRL Volta nr.VC00000017077 din 10 mai 2017 în sumă de 14 768 lei; CEC nr.9642 din 30 mai 2017 în sumă de 386 lei; factura nr. ATm000000004035 din 14 iunie 2017 în sumă de 249, 5 lei; factură fiscală eliberată de SC „Simplex-CO” SRL seria. AAB nr. 2034628 din 27 aprilie 2017 în sumă de 26 806 lei; bon de consum SRL „Bunescu Plus” din 21 august 2017 în sumă de 54 100 lei; factură eliberată de SRL GTRADE GROUP în sumă de 31 427,10 lei; factură fiscală nr.33575 eliberată de SC „Simplex-CO” SRL din 27 septembrie 2017 în sumă de 104 881 lei, denotă că din anul 2017-2018 mama reclamantei Roșcovan Veronica a procurat materiale de construcție pentru ambele case. Mai mult ca atât, Roșcovan Veronica a încheiat cu antreprenorul Marcu Ștefan contract de antrepriză nr.01 din 13 martie 2017 prin care antreprenorul s-a obligat să efectueze lucrare- instalarea sistemului de încălzire a 2 case str.P.Barbalat nr.9-11, în sumă totală de 80 500 lei, în termen de 40 de zile. La fel, conform facturii fiscale nr.52312 din 11 ianuarie 2018 Marcu Ștefan a procurat materiale de construcție în sumă de 18 325 lei.



Din declarațiile persoanelor Brînză Ion și Tomaș Constantin anexate la materialele cauzei se confirmă faptul că aceștia au efectuat lucrări de reparație în ambele case în perioada anului 2017-2018.

În acest sens, completul de judecată accentuează că în anul 2017 când se executau lucrările de reparație a caselor, sectorul nu avea infrastructură și anume lipseau căile de acces precum apă, gaz, energie electrică, respectiv odată cu crearea infrastructurii prețurile terenurilor aferente au evoluat semnificativ, transformându-se într-un cartier de lux.

În concluzie, Completul de judecată subliniază că cele relatate demonstrează că la momentul încheierii contractului de donație în martie 2018, lucrările la ambele case erau mult mai avansate decât la momentul evaluării casei în anul 2017. Valoarea casei de locuit transmise în proprietatea familiei reclamantei a fost determinată conform unui raport de evaluare din anul 2017, pe când valoarea casei de locuit deținută de părinții reclamantei a fost stabilită de organul cadastral la momentul înregistrării procesului-verbal de recepție finală a casei de locuit în anul 2022.

Comisia într-un mod formal a pus la îndoială cheltuielile suportate de reclamantă pentru executarea lucrărilor de reparație a casei de locuit, fără a analiza extrasele din conturile bancare prezentate de reclamantă, precum și ignorând cu desăvârșire creditele contractate de familia reclamantei, pentru executarea lucrărilor de reparație a casei de locuit.

În această ordine de idei, completul de judecată special menționează că reclamanta a anexat la materialele dosarului Avizul tehnic nr. 17 din 03.02.2023, potrivit căruia, gradul de executare a construcțiilor la data curentă, constituie aproximativ 81%, prin urmare, construcția a evoluat doar 11% de la data ultimei evaluări prezentate comisiei (evaluarea din martie 2017).

Aceste circumstanțe, clarifică definitiv orice îndoială a Comisiei cu privire la declarația pe venit pentru ultimii 5 ani, în care reclamanta a indicat o singură achiziție unică mai mare de 25 000 de lei, or, restul cheltuielilor de construcție au fost suportate de mama acesteia în intervalul anilor 2017-2018, iar începând cu martie 2018 cheltuielile au fost mai mici de 25 000 de lei.

Completul de judecată special relatează că reclamanta Aliona Miron a pus la dispoziția Comisiei toate extrasele bancare, în care sunt reflectate cheltuielile de construcție, dar în același timp nu a putut proba fapte inexistente, astfel reclamanta nu a putut proba o negație. Or, Comisia pornind de la o prezumție falsă, solicită probarea unor circumstanțe imposibile, fapt ce rezultă din concluzie greșită.

Prin urmare, nu poate fi pusă în sarcina reclamantei, probațiunea unor circumstanțe inexistente. În aceste condiții, devine cert că motivarea Comisiei din secțiunea „costurile de construcție a casei de locuit”, poartă un caracter superficial, fiind rezultatul unui refuz de analiză chiar și a înscrisurilor prezentate de reclamantă, motiv din care această constatare a Comisiei este una eronată.

Comisia de evaluare a ignorat să de-a o apreciere și probelor/înscrisurilor prezentate de reclamantă, în special: - extrasului din conturile bancare, care confirmă procurarea materialelor de construcție din salariu; pozele din casa de locuit, care confirmă că până la moment imobilul nu este finisat și dat în exploatare; înregistrarea video prezentată în cadrul ședinței de judecată, care confirmă că anume reclamanta și soțul acesteia efectuau lucrări de reparație a casei,

dovada transferării creditului pe contul soțului de către BC „Moldova-Agroindbank” SA; contractul de credit (card de credit revolving din 4 septembrie 2019).

De altfel, Legea nr.26/2022 folosește doar în art.13 alin. (5) sitagama „dubii serioase” privind conformitatea candidatei cu cerințele prevăzute la art.8 care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată. Legea nu definește conținutul acestui concept semnificativ nou pentru sistemul de drept național.

Completul de judecată reține că, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul și subiectivismul din partea autorității publice. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu.

Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice cu contextul social- economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în idea statului de drept.

Completul subliniază că, reclamanta Aliona Miron a prezentat argumente suficiente că, faptele s-au petrecut în modul respectiv, iar Comisia eronat n-a reținut aceste argumente.

Comisia nu a avut dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022), cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară și etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și integritatea financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. b), c) și d) din Legea nr. 26/2022, privind rulajul contului bancar, deoarece informațiile furnizate de către candidată de la bancă au atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

Completul de judecată special menționează că potrivit deciziei, Comisia a constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidata Aliona Miron a criteriilor de integritate etică și financiară privind inconsecvențe la activitatea contului bancar în EURO.

Reclamanta a înlăturat neclaritățile apărute în legătură cu activitatea contului bancar în euro, având în vedere faptul că documentele prezentate de către Comisie i-au stârnit dubii cu privire la corectitudinea și veridicitatea documentelor obținute de către Comisie și prezentate reclamantei.

Din acest punct de vedere, Completul de judecată reține că până la audierea publică a reclamantei Aliona Miron (respectiv pe întreg parcursul procesului de evaluare), Comisia nu a dispus de o persoană competentă în analiza datelor financiare, de altfel constatând dubii serioase în privința reclamantei, ce ține exclusiv de competența analistului financiar.

Or, Comisia a demarat un concurs pentru angajarea unui analist financiar abia în data de 08 decembrie 2022, adică la 8 zile după audierile publice a reclamantei.

Se atestă, că anume din cauza interpretării eronate atât a informației furnizate de către reclamanta Aliona Miron cât și cea colectată de către Comisie a dus la constatarea în mod eronat a unor dubii serioase referitoare la aspectele financiare

imputate, de altfel înlăturate ulterior atât în motivarea contestației cât și prin înscrisurile prezentate în instanța de judecată.

În concluzie, Completul reține că asimilarea informațiilor cu caracter financiar în lipsa unui analist competent în acest sens, constituie o eroare care poate fi atribuită încălcărilor grave a procedurii de evaluare.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022 Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membrii Comisiei.

Completul de judecată special atestă că reclamanta a manifestat o atitudine activă, a depus tot efortul și diligența pentru a furniza Comisiei informația solicitată, iar pe de altă parte Comisia a acceptat o poziție pur acuzatoare, și în detrimentul demersurilor reclamantei, a refuzat să obțină datele relevante invocate.

Conform art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Punctul 7 din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022 prevede că, cooperarea sau lipsa de cooperare a unui candidat în timpul procesului de evaluare poate fi luată în considerare de către Comisie pentru a stabili dacă candidatul a înlăturat dubiile serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară prevăzute la articolul 8 din Legea nr. 26/2022. La caz, se constată un comportament activ al candidatei la oferirea unor informații suplimentare pentru a înlătura neclaritățile depistate de Comisia de evaluare.

Completul de judecată special conchide că prin prezentarea explicațiilor și clarificărilor din partea candidatei asupra chestiunilor ridicate de Comisia de evaluare și manifestarea în continuare, în cadrul ședinței de judecată la examinarea prezentei cereri de contestare, a unui comportament activ, de către Aliona Miron au fost înlăturate dubiile Comisiei de evaluare cu privire la conformitatea candidatei criteriilor de integritate financiară și etică.

Completul de judecată special relatează că încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict subiectiv și izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă acesta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe culpa interpretării juridice.

Mai mult, depunerea cererii de a candida presupune și acordul voluntar de a fi supus evaluării integrității, precum și convingerea fiecărui candidat că a respectat în această perioadă criteriile de integritate reieșind anume din rațiunile de securitate juridică și contextul social în care a viețuit și relaționat cu autoritățile publice.

Astfel, circumstanțele reținute de Comisie, completul de judecată special nu le apreciază ca o încălcare veritabilă a integrității financiare, deoarece în caz contrar s-

ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care aveau sarcini și competențe pentru a reacționa la eventuale inadvertențe, dar și principiul securității juridice în întreaga sa complexitate.

Așadar, completul de judecată special menționează că atât din argumentele reclamantei, cât și din materialele cercetate în fața instanței de judecată, se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei și care justifică reluarea procedurii de evaluare a candidatului, fiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare cu privire la respectarea de către Aliona Miron a criteriilor de integritate etică și financiară stabilite de art. 8 din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în ceea ce privește sursa de fonduri pentru un împrumut de 10 000 euro și declarațiile pentru Autoritatea Națională de Integritate și Comisiei cu privire la împrumut; costurile de construcție a casei de 190 m.p situată în mun.Chișinău.

Totodată, completul de judecată special subliniază că potrivit art. 10 alin. (2) – (3) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia de evaluare și secretariatul acesteia au acces gratuit și în timp real la sisteme informaționale care conțin date necesare pentru realizarea mandatului său, și anume pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, în condițiile legislației privind schimbul de date și interoperabilitatea, cu excepția informației care cade sub incidența prevederilor Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat.

În procesul de evaluare a integrității candidaților, Comisia de evaluare are dreptul să solicite de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituțiile financiare, documentele și informația necesare pentru realizarea evaluării. Informațiile solicitate se prezintă Comisiei de evaluare gratuit, inclusiv în format electronic, în termen de cel mult 10 zile de la data solicitării.

Totodată, alin. (7) din norma legală precitată, stabilește în mod expres că în scopul elucidării unor neclarități depistate, Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidații evaluați.

Prin urmare, din normele legale precitate, se deduce că în cazul depistării unor neclarități Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidat.

În speță, completul de judecată special remarcă și faptul că întru respectarea dreptului la un proces echitabil, urmează să fie examinate argumentele invocate de reclamantă, or garanțiile implicite ale art. 6 § 1 includ obligația de a motiva hotărârile judecătorești (H. împotriva Belgiei, pct. 53). O decizie motivată permite părților să demonstreze că cauza lor a fost într-adevăr audiată

Noțiunea de proces echitabil include dreptul fundamental la o procedură contradictorie în instanță. El este strâns legat de principiul egalității armelor în procedura contradictorie.

Aplicabilitatea principiului contradictorialității în cadrul procedurilor desfășurate în fața Comisiei de evaluare, *inter alia*, rezultă și din norma art. 43 Codul administrativ, care stabilește că, examinarea judiciară a cauzelor de contencios

administrativ se desfășoară în baza principiului contradictorialității și al egalității în drepturi procedurale a participanților la proces.

În conformitate cu art. 23 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente acționează respectând principiul egalității și nediscriminării. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să trateze în mod egal persoanele aflate în situații similare. Orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv. Atât în cadrul procedurii administrative, cât și în cadrul procedurii de contencios administrativ sau ca rezultat al acestora, nicio persoană nu poate beneficia de privilegii, nu poate fi dezavantajată, lipsită de drepturi sau scutită de obligații pe motiv de rasă, origini familiale, sex, limbă, cetățenie, apartenență etnică, religie, convingeri politice sau ideologice, educație, situație economică, condiție socială.

În sensul art. 137 alin. (4) din Codul administrativ, dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să își schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.

Normele legale citate stabilesc în sarcina autorităților publice obligația, de a-și exercita dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci când în cazuri similare ea este obligată să-și exercite dreptul discreționar în același mod.

Astfel, dacă într-o cauză, care a ridicat mai multe probleme referitor la nedeclararea unor conturi, probleme referitor la modul de declarare a valorii unui automobil (diferența fiind de 70 000 lei) și probleme de declarare a unor conturi bancare, Comisia de evaluare a susținut, că aceste omisiuni ale candidatului nu denotă „dubii serioase” privind integritatea financiară și etică a candidatului.

În prezenta cauză, deși Comisia nu a constatat careva probleme în realizarea veniturilor de către familia reclamantei, Comisia de evaluare a avut o altă abordare, considerând, că lipsa unor înscrisuri (care de altfel au fost prezentate Comisiei) denotă dubii serioase privind integritatea financiară și etică a reclamantei.

Prin urmare, în situații similare, Comisia de evaluare a acționat diferit, chiar dacă, pretensele încălcări sunt similare.

Principiul general al egalității reprezintă unul dintre principiile constituționale fundamentale ale constituției și acordă un drept subiectiv. Interzice tratarea aceluiași fapt în mod inegal sau a lucrurilor inegale în același mod, cu excepția cazului în care o abordare diferită ar fi justificată în mod obiectiv. Această formulare tradițională definește, de asemenea, structura de bază controversată și, prin urmare, secvența de examinare. Întrebarea de bază este întotdeauna justificarea, adică dacă ponderea tratamentului (ne) egal este compensată de motivele de fapt relevante. Gradul de justificare cerut variază în funcție de gravitatea materială a tratamentului inegal și poate varia de la un simplu test arbitrar la un test bazat pe aspecte de proporționalitate.

Stabilirea în ce măsură egali sunt tratați inegal sau inegalii în același mod duce rareori la probleme în practică.

Completul menționează că din decizia Comisiei de evaluare nu rezultă elemente de fapt care să indice de ce candidata Aliona Miron este apreciată ca neintegru în raport cu candidații evaluați dacă starea de fapt este similară.

Astfel, completul de judecată special subliniază că, dacă două subiecte sunt inițial tratate în mod egal sau inegal, se evaluează pe baza unei comparații a consecințelor juridice (pe egalitatea faptică). Determinarea ulterioară a faptului dacă acest tratament (ne) egal se referă la obiecte egale sau inegale nu este posibilă în mod semnificativ într-o astfel de absolutitate, deoarece două obiecte nu pot fi niciodată egale în toate privințele, adică identice; în caz contrar ar exista doar un singur obiect.

Totuși, întrucât compararea a două obiecte este întotdeauna doar compararea proprietăților lor, ceea ce este implicat aici este o colecție nejuducată a acelor proprietăți în care obiectele luate în considerare diferă, orientate spre testul de justificare ulterioară.

Completul de judecată special reține că, Comisia de evaluare n-a realizat o evaluare prin metoda comparației, cel puțin așa rezultă din conținutul deciziei și actele dosarului judiciar, și cel administrativ prezentat de Comisie.

Principiul egalității interzice tratarea în esență a acelorași lucruri în mod inegal, dar în mod evident vede această formulare ca un sinonim al formulei obișnuite conform căreia principiul egalității este încălcat dacă este rezonabil, rezultat din natura că nu poate fi găsită o problemă sau un motiv plauzibil în mod obiectiv pentru diferențierea juridică sau egalitatea de tratament.

Astfel, faptele cauzei denotă și din această perspectivă circumstanțe care ar fi dus la evaluarea favorabilă a candidatului, și pe cale de consecință la ilegalitatea deciziei contestate, deoarece este contrară prevederilor art. 23 din Codul administrativ. Comisia n-a prezentat elemente de incomparabilitate, ce ar include doar aprecierea că două obiecte sunt atât de diferite încât de la început nu pot exista argumente pentru egalitatea de tratament.

Din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stridentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclamantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reieterează că numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict izolat de contextul social-economic, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

În aceiași ordine de idei, completul de judecată special mai constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație ca participant la procedura administrativă de evaluare.

Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special reține că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, (1) dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic. (1<sup>1</sup>) Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic. (2) În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini. (3) Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras. (4) Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, (1) autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ. (2) Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale. (3) Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților. (4) În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate. (5) În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatei Miron Aliona în instanța de judecată, astfel, încât instanța să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.



Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamanta a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al circumstanțelor de fapt și de drept invocate în acțiunea sa.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de

protecția efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatei Aliona Miron.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatei Aliona Miron de a participa și de a fi aleasă în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special conchide că, în prezenta cauză se regăsesc motive legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatei. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Aliona Miron împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 15 din 11 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Alionei Miron.

Se dispune reevaluarea candidatei Aliona Miron de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Ion Malanciuc

Mariana Pitic